

Eigen winning drinkwater

Kwaliteit van drinkwater en legionellapreventie
onder de maat (vrom 6179).

VROM-Inspectie
Regio Zuid
Stoffen en Producten

Kennedyplein 5-12
Postbus 850
5600 AW Eindhoven

Telefoon 040-2652911
Fax 040-2653030
www.vrom.nl

Datum: 10 maart 2006

Auteur: ir. F.A.M. Swinkels

1	Inleiding	4
2	Wettelijk kader	5
2.1	Wetgeving	5
2.2	Bevoegd gezag en toezichthouder	6
2.3	VIP Leidingwater	6
3	Doelstellingen	8
3.1	Gezondheid	8
3.2	Algemene doelstelling	8
3.3	Specifieke doelen voor 2004 en 2005	8
4	Opzet van het onderzoek	9
4.1	Inventarisatie	9
4.1.1	SVR campings	9
4.1.2	VEKABO campings	9
4.1.3	Meldingen van derden	10
4.2	Voorlichting	10
4.3	Inspecties	11
4.4	Monsternamen door RIVM	11
4.5	Handhaving door VROM-Inspectie	11
4.5.1	Bestuursrechtelijk	11
4.5.2	Strafrechtelijk	12
5	Resultaten	13
5.1	Inventarisatie eigen winningen	13
5.2	Uitgevoerde inspecties	13
5.3	Handhavingsresultaten	13
5.4	Analyseresultaten drinkwatermonsters RIVM	14
5.4.1	Kwaliteitsonderzoek eigen winningen in 2004	15
5.4.2	Kwaliteitsonderzoek eigen winningen in 2005	16
5.5	Analyseresultaten Legionella 2005	16
6	Conclusies	17
7	Aanbevelingen	18
8	Referenties	19
9	Bijlagen	20
9.1	Bijlage 1: Brief aan SVR, januari 2004	21
9.2	Bijlage 2: Brief aan VEKABO, april 2005	23
9.3	Bijlage 3: Brief aan alle eigenaren van eigen winningen, 15 april 2004	26
9.4	Bijlage 4: Kwaliteitsonderzoek eigen winningen RIVM	31

1 Inleiding

Sinds 1 januari 2002 zijn eigenaren van zelfstandige collectieve watervoorzieningen (eigen winningen) wettelijk verplicht om de kwaliteit van het water, dat zij aan derden ter beschikking stellen, te bewaken met behulp van een door de VROM-Inspectie (VI) goedgekeurd meetprogramma. Wanneer uit analyse-resultaten blijkt dat sprake is van normoverschrijding, dient de eigenaar dit terstond te melden aan de VI, de benodigde maatregelen te treffen en de gebruikers te informeren. Handhaving van deze regelgeving geschiedt door de VROM-Inspectie.

In 2002 en 2003 zijn in totaal circa 150 eigen winningen in kaart gebracht. Hierover is gerapporteerd in het rapport "Eigen winningen leidingwater" [1] en het VROM-informatieblad "VROM-Inspectie controleert eigen winningen" [2].

Dit rapport beschrijft het onderzoek dat de VI projectmatig heeft uitgevoerd in 2004 en 2005.

2 Wettelijk kader

2.1 Wetgeving

Op de kwaliteit van leidingwaterinstallaties is de volgende wet- en regelgeving van toepassing:

- Europese Drinkwaterrichtlijn, nr. 98/83/EG van de Raad van de Europese Unie van 3 november 1998 betreffende de kwaliteit van voor menselijke consumptie bestemd water (PbEG L 330).
- Waterleidingwet van 6 april 1957, laatstelijk gewijzigd bij wet van 26 mei 2005 (Staatsblad 2005, nr. 282).
- Waterleidingbesluit van 7 juni 1960, laatstelijk gewijzigd bij besluit van 26 oktober 2004 (Staatsblad 2004, nr. 576).

De Waterleidingwet en het Waterleidingbesluit zijn eerder ook al in 2001 gewijzigd. Hierbij is deze wetgeving behalve voor waterleidingbedrijven ook van kracht geworden voor eigenaren van collectieve watervoorzieningen, ofwel eigen winningen. Deze eigenaren dienden met ingang van 1 januari 2002 hun eigen winning te controleren met behulp van een meetprogramma dat is goedgekeurd door de VROM-Inspectie ¹.

Met de uitvoering van dit meetprogramma controleert de eigenaar of de drinkwaterkwaliteit voldoet aan de normen van het Waterleidingbesluit. Op basis van deze normen heeft het Ministerie van VROM het informatieblad "Modelmeetprogramma's voor eigenaren van collectieve watervoorzieningen en grote collectieve leidingnetten" [3] uitgebracht. Eigen winningen moeten worden gecontroleerd volgens het meetprogramma model 1a van dit informatieblad, waarin de te meten stoffen, meetpunten en meetfrequenties zijn vastgelegd.

Wanneer geconstateerd wordt dat de waterkwaliteit niet voldoet aan de normen, dient de eigenaar:

- terstond onderzoek te doen naar de oorzaak en de mogelijke nadelige gevolgen daarvan voor de volksgezondheid;
- zo spoedig mogelijk herstelmaatregelen in het belang van de volksgezondheid te nemen waardoor het leidingwater weer aan de normen voldoet;
- terstond de toezichthouder en de verbruikers te informeren over de normoverschrijding en de genomen of te nemen maatregelen.

De laatste wijziging van het Waterleidingbesluit, die op 28 december 2004 in werking is getreden, betreft hoofdstuk IIIC dat handelt over Legionellapreventie in leidingwater. Eigenaren van collectieve leidingwaterinstallaties van een aantal categorieën bedrijven en instellingen zijn onder meer verplicht om een risicoanalyse en beheersplan op te stellen en om –bij het opstellen van een risicoanalyse en vervolgens halfjaarlijks– drinkwatermonsters te laten nemen voor onderzoek op de aanwezigheid van

¹ Waterleidingbesluit, art. 6, lid1: De eigenaar of de eigenaar van een collectief leidingnet stelt voor 1 januari 2002 dan wel voorafgaand aan het tijdstip van ingebruikneming van een waterleidingbedrijf, collectieve watervoorziening of collectief leidingnet een meetprogramma op overeenkomstig de in bijlage B opgenomen tabellen I en II.

legionellabacteriën.

Deze verplichting tot het nemen van maatregelen ter preventie van legionellabesmetting van het leidingwater is overigens enkele jaren eerder –na de legionellacalamiteit in Bovenkarspel (1999)– ook al van toepassing geweest op alle eigenaren van collectieve drinkwaterinstallaties. Op 15 oktober 2000 is namelijk de Tijdelijke regeling legionellapreventie in leidingwater (Staatscourant 2000, nr. 199) in werking getreden. Deze regeling had op grond van de Waterleidingwet een werkingsduur van maximaal 2 jaar en is van rechtswege vervallen op 15 oktober 2002.

2.2 Bevoegd gezag en toezichthouder

De Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer is het bevoegd gezag bij de uitvoering van de Waterleidingwet en het Waterleidingbesluit. Hij is tevens bevoegd tot het uitoefenen van bestuursdwang ter handhaving van de uit de Waterleidingwet voortvloeiende verplichtingen ².

In het Besluit aanwijzing toezichthoudende ambtenaren VROM-regelgeving (Staatscourant 2004, nr. 250) worden de onder de bevelen van de regionale inspecteurs van VROM werkzame ambtenaren belast met het toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens de Waterleidingwet. Medewerkers van de VROM-Inspectie zijn derhalve toezichthouder in het kader van de Waterleidingwet en de daarop gebaseerde regelgeving.

2.3 VIP Leidingwater

Bij de handhaving van de Waterleidingwet maakt de VI gebruik van de VROM-Inspectie Procedure (VIP)-Leidingwater (voorheen genoemd handhavingsuitvoeringsmethode (HUM)), die in 2005 is geactualiseerd vanwege herziening van het Waterleidingbesluit. Over het strafrechtelijk deel van de VIP Leidingwater heeft afstemming plaatsgevonden met het Functioneel Parket van het Openbaar Ministerie.

In de VIP worden een aantal kernovertredingen benoemd. De voor eigen winningen meest relevante kernbepalingen zijn samengevat in tabel 1.

Tabel 1. Relevante kernbepalingen in 2004

wetsartikel	omschrijving van de overtreding	bestuursrechtelijke aanpak	strafrechtelijke aanpak
art. 7 Wlw	niet opvolgen verplichting van Inspecteur om maatregelen te nemen	x	x
art. 8 Wlw	niet opvolgen verbod of beperkingen levering Inspecteur	x	x
art. 4, tweede lid, Wlb	normoverschrijding door ernstige nalatigheid	x ³	x
art. 4, derde lid, Wlb	niet voldaan aan verplichting onderzoek, herstelmaatregelen en melding Inspecteur (ernstige normoverschrijding)	x ¹	x
art. 6, eerste lid, Wlb	geen meet- en analyseprogramma (MAP)	x	x
art. 6, derde en vierde lid, Wlb	niet aan Inspecteur voorleggen van (gewijzigd) MAP	x	x
art. 6, vijfde lid, Wlb	niet (volledig) uitvoeren van MAP	x	x
art. 6b, eerste lid, Wlb	niet onder zich houden gedurende vijf jaar van meetgegevens	x	waarschuwing ⁴

² Waterleidingwet, art. 63: Onze Minister is bevoegd tot toepassing van bestuursdwang ter handhaving van de bij of krachtens deze wet gestelde verplichtingen.

³ Wanneer daartoe aanleiding is een preventieve dwangsom.

⁴ waarschuwing in de voornemenbrief door toezichthouder met afschrift aan het Openbaar Ministerie in het kader van flankerend beleid.

Nadat in december 2004 Hoofdstuk IIIC van het Waterleidingbesluit in werking is getreden, zijn ook de kernbepalingen over legionellapreventie (tabel 2) van toepassing voor de eigen winningen, die vallen onder de zogenaamde prioritaire doelgroepen. Het gaat hier met name om campings en zorginstellingen.

Tabel 2. Aanvulling relevante kernbepalingen in 2005

wetsartikel	omschrijving van de overtreding	bestuurs-rechtelijke aanpak	strafrechtelijke aanpak
art.17j, eerste lid , Wlb	legionellabesmetting >100 kve/l	x	x (ernstige nalatigheid) ⁵
art. 17k , eerste en tweede lid,Wlb	geen risicoanalyse uitgevoerd	x	waarschuwing ²
art.17l, eerste lid Wlb	geen beheersplan opgesteld	x	waarschuwing ²
art.17n, eerste lid	beheersmaatregelen niet uitgevoerd	x	x
art.17n, tweede lid	er wordt geen logboek bijgehouden	x	waarschuwing ²

Naar aanleiding van enkele processen-verbaal, die zijn opgemaakt in verband met overtreding van artikel 6 van het Waterleidingbesluit (opstellen van een meetprogramma) en waarbij deze zijn geseponeerd vanwege verjaring van de overtreding, is begin 2005 besloten om hier niet sanctionerend op te treden totdat het Waterleidingbesluit hieromtrent is aangepast.

⁵ In geval van verwijtbaar gedrag

3 Doelstellingen

3.1 Gezondheid

De Waterleidingwet is een belangrijke wet uit het oogpunt van de bescherming van de volksgezondheid. Gezondheid, veiligheid en duurzaamheid zijn de drie thema's uit de nalevingsstrategie van VROM.

De kwaliteit van het drinkwater in Nederland, dus ook van de eigen winningen, is direct van invloed op de gezondheid van de gebruikers ervan. Sinds 2002 is gebleken dat bij een beperkt aantal eigen winningen het geleverde drinkwater besmet was met bacteriën van de coligroep of E.coli bacteriën. Laatstgenoemde bacteriën duiden op een fecale besmetting van het drinkwater en kunnen bij de mens leiden tot ziekteverschijnselen.

Met de uitvoering van dit project wordt tevens beoogd om het gezondheidsrisico van de gebruikers te verlagen.

3.2 Algemene doelstelling

Het doel dat met het project Eigen Winningen Leidingwater sinds de start in het jaar 2002 wordt nagestreefd is een complete inventarisatie van alle (ruim 250) eigen winningen in Nederland en een goed naleefgedrag van het Waterleidingbesluit door de eigenaren van deze eigen winningen. Goed naleefgedrag houdt in dat geen sprake is van een of meer kernovertredingen, zoals beschreven in de VIP Leidingwater (zie paragraaf 2.3).

Ook legionellapreventie is een belangrijk aandachtspunt. De meeste eigen winningen bevinden zich op campings. Sinds de wijziging van het Waterleidingbesluit van 28 december 2004 is bij deze bedrijven een risicoanalyse, beheersplan en logboek weer wettelijk verplicht (deze verplichting gold ook al onder de Tijdelijke regeling legionellapreventie, okt. 2000 – okt. 2002) en heeft de eigenaar ook een meetverplichting ten aanzien van legionellabacteriën in leidingwater. Het niet nakomen van deze verplichtingen zijn eveneens kernovertredingen.

3.3 Specifieke doelen voor 2004 en 2005

In 2004 lag nog de nadruk op het verder inventariseren van eigen winningen in Nederland, die nog niet bekend waren bij de VROM-Inspectie. Het belangrijkste doel was dat elke geïnventariseerde eigen winning beschikte over een adequaat meetprogramma.

In 2005 is de aandacht van de VROM-Inspectie meer gericht op de kwaliteit van het door middel van eigen winningen geproduceerde drinkwater. Het doel hierbij was om in beeld te brengen of het drinkwater voldoet aan de normen van het Waterleidingbesluit en of eventuele normoverschrijdingen conform de regelgeving zijn aangepakt. Daarnaast is het jaar 2005 benut om een impuls te geven aan de naleving van de legionellaregelgeving.

4 Opzet van het onderzoek

4.1 Inventarisatie

4.1.1 SVR campings

In 2004 heeft de VROM-Inspectie, door tussenkomst van de Stichting Vrije Recreatie, alle circa 1000 SVR-campings in Nederland aangeschreven met informatie over de geldende en in voorbereiding zijnde regelgeving op het gebied van de drinkwatervoorziening (bijlage 1). Hierbij was tevens een vragenlijst bijgevoegd met het verzoek om aan te geven of de eigenaar een eigen waterbron heeft en waarvoor deze wordt gebruikt.

Op basis van de respons op deze enquête heeft de VI inspecties uitgevoerd bij alle campings, die hadden aangegeven dat er sprake was van een eigen winning, en steekproefsgewijs bij de campings, waarvan geen of een ontkennende reactie is ontvangen.

Foto 1. Nemen van drinkwatermonsters op een camping met eigen winning

4.1.2 VEKABO campings

Op eenzelfde wijze als de SVR-campings zijn in 2005 alle campings die zijn aangesloten bij de Vereniging van Kampeerboeren (VEKABO) benaderd. Ook hier is een vragenlijst toegezonden en heeft de VI inspecties uitgevoerd (bijlage 2) .

4.1.3 Meldingen van derden

Lopende het project krijgt de VI ook meldingen van derden dat bij bepaalde bedrijven (mogelijk) sprake is van een eigen winning van drinkwater. De VI voert dan een inspectie uit en treedt zo nodig handhavend op.

De meldingen kunnen afkomstig zijn van burgers die op een camping drinkwater gebruiken, waarvan ze vermoeden dat dit uit een eigen bron afkomstig is. Ook inspecteurs van waterleidingbedrijven, die een controletaak hebben in het kader van het Waterleidingbesluit, of van provincies, die controles uitvoeren bij zwembaden in het kader van het toezicht op de naleving van de Wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden (WHVBZ), kunnen een eigen winning melden aan de VI.

Omdat eigenaren van eigen winningen op grond van de belastingwetgeving vaak Grondwaterbelasting en Belasting op Leidingwater verschuldigd zijn, worden zij tevens gecontroleerd door de Belastingdienst. De VI heeft informatie uitgewisseld met de Belastingdienst, echter de Belastingdienst verstrekt geen informatie over individuele belastingplichtigen aan de VI.

De Voedsel- en Warenautoriteit (VWA) voert controles uit bij bedrijven in de voedingsmiddelenindustrie, zoals bierbrouwerijen en frisdrankindustrie, slachthuizen, e.d., waarbij mogelijk ook sprake is van een eigen waterwinning. Dit water wordt in de meeste gevallen wel door de eigenaar gecontroleerd, maar het meetprogramma wijkt vaak af van het verplichte programma volgens het Waterleidingbesluit. Tot nu toe heeft de VI nog geen meldingen over eigen winningen ontvangen van de VWA.

4.2 Voorlichting

Bij de uitvoering van de inventarisatie van eigen winningen, zoals bij de SVR en VEKABO, geeft de VI informatie door middel van VROM-informatiebladen. Het gaat hier om de volgende informatiebladen:

- Het nieuwe Waterleidingbesluit, gevolgen voor eigenaren van collectieve leidingwaterinstallaties [4]
- Modelmeetprogramma's voor eigenaren van collectieve watervoorzieningen en grote collectieve leidingnetten [3]
- Formulier Melding normoverschrijding eigen winning leidingwater [5]
- Legionellapreventie in leidingwater. Hoofdstuk IIIC van het Waterleidingbesluit [6]

Bij de uitgevoerde inspecties wordt deze informatie nog mondeling toegelicht en ook in de brieven naar aanleiding van de inspecties wordt altijd aandacht besteed aan informatieverstrekking.

De VI heeft, voorafgaand aan de benadering van de bij hen aangesloten bedrijven, overleg gevoerd met de brancheorganisaties SVR en VEKABO.

In 2004 heeft de VI alle eigenaren van de op dat moment bekende eigen winningen in Nederland aangeschreven om hen te wijzen op hun wettelijke verplichtingen ten aanzien van het uitvoeren van hun meetprogramma en het melden van eventuele normoverschrijdingen aan de VROM-Inspectie (bijlage 3).

Foto 2. VROM-stand op beurs voor recreatie-ondernemingen Recreatech

Ten slotte heeft de VI zowel in 2004 als in 2005 met een VROM-stand op een beurs voor ondernemers in de Sport- en Recreatiesector gestaan in AHOY Rotterdam (Splashure 2004 en Recreatech 2005). Hierbij is veel informatie gegeven en zijn bezoekers te woord gestaan met vragen over waterwinning, waterzuivering, legionellapreventie, drinkwateronderzoek, enz. (zie foto 2)

4.3 Inspecties

De VI wil alle eigen winningen in Nederland ten minste éénmaal bezoeken om een beeld te hebben van de kwaliteit van de installaties en het aan derden geleverde water. Daarom worden alle nieuw geïnventariseerde eigen winningen bezocht.

Ook een aantal (circa 50 per jaar) reeds bij de VI bekende eigen winningen dienen te worden bezocht om te controleren of de meetprogramma's daadwerkelijk worden uitgevoerd en of de waterkwaliteit voldoet aan de wettelijke normen. Hierbij wordt tevens gecontroleerd of sprake is geweest van normoverschrijdingen en of deze zijn gemeld aan de VI.

4.4 Monsternamen door RIVM

In 2004 en 2005 zijn evenals in de twee daaraan voorafgaande jaren bij alle nieuw geïnventariseerde eigen winningen watermonsters genomen door het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) voor een onafhankelijke beoordeling van de drinkwaterkwaliteit.

De VI heeft, als opdrachtgever van het RIVM, de analysesresultaten –zo nodig voorzien van een advies– schriftelijk gerapporteerd aan de eigenaren van de eigen winningen.

4.5 Handhaving door VROM-Inspectie

In geval van overtreding van de Waterleidingwet en het Waterleidingbesluit treedt de VI handhavend op. Hierbij is uitgangspunt dat wordt opgetreden conform de VIP Leidingwater (zie paragraaf 2.3), waarvan alleen in uitzonderingsgevallen gemotiveerd kan worden afgeweken.

4.5.1 Bestuursrechtelijk

De VI treedt bestuursrechtelijk op bij constatering van kernovertredingen door middel van het starten van een dwangsomprocedure. Hiermee wordt beoogd dat de eigenaar van de eigen winning de overtreding zo snel mogelijk beëindigt op straffe van het verbeuren van een dwangsom.

In ernstige situaties is het mogelijk dat de VI bestuursdwang uitoefent door op kosten van het bedrijf zelf maatregelen te treffen.

In de Waterleidingwet zelf is bovendien in artikel 7 opgenomen dat de eigenaar van een collectieve leidingwaterinstallatie verplicht is om maatregelen, die door de inspecteur worden voorgeschreven, te

treffen. In artikel 8 van de Waterleidingwet is vastgelegd dat de inspecteur de bevoegdheid heeft om de levering van drinkwater te verbieden in geval van gevaar voor de volksgezondheid.

4.5.2 Strafrechtelijk

Strafrechtelijke handhaving wordt uitgevoerd door VI-medewerkers die tevens buitengewoon opsporingsambtenaar (BOA) zijn. Zij maken van de geconstateerde kernovertredingen een proces-verbaal op in opdracht van het Openbaar Ministerie. De Officier van Justitie kan dan tot strafvervolging overgaan.

5 Resultaten

5.1 Inventarisatie eigen winningen

In 2002 en 2003 zijn in totaal circa 150 eigen winningen in kaart gebracht. Hierover is gerapporteerd in het rapport "Eigen winningen leidingwater", 2003 en het VROM-informatieblad "VROM-Inspectie controleert eigen winningen", augustus 2004.

Het totaal aantal eigen winningen dat door de VI eind 2005 is geregistreerd, bedraagt 230. Een beperkt deel hiervan, naar schatting enkele tientallen, heeft inmiddels de eigen winning gestaakt (of gebruikt deze alleen nog voor beregening, toiletspoeling of veedrenking) en is overgeschakeld op water van het waterleidingbedrijf.

De enquête onder de SVR-campings in 2004 heeft een respons opgeleverd van 40% en 20 eigen winningen. De respons van de VEKABO-campings was aanmerkelijk groter, namelijk 67%, maar hieruit resulteerde een aantal van slechts 13 eigen winningen.

5.2 Uitgevoerde inspecties

De VI heeft om diverse redenen inspecties uitgevoerd in het kader van het project eigen winningen. In 2004 zijn 88 inspecties uitgevoerd en in 2005 waren dit er 99, in totaal dus 187 inspecties. Nieuw geïnventariseerde eigen winningen zijn allemaal bezocht, maar ook zijn hercontroles uitgevoerd waarbij de uitvoering van de meetprogramma's en de resultaten van deze meetprogramma's belangrijke onderzoeksaspecten waren. Bij een deel van de inspecties is geen eigen winning aangetroffen, of bleek de winning niet gebruikt te worden voor levering van drinkwater aan derden.

Om een onafhankelijk oordeel te kunnen geven over de drinkwaterkwaliteit heeft het RIVM in opdracht van de VI bij 33 nieuwe eigen winningen drinkwatermonsters genomen en geanalyseerd op een twintigtal parameters. Van deze 33 monsters zijn er 22 in 2004 en 11 in 2005 genomen.

Bij de SVR- en VEKABO-campings zijn, naast de bedrijven die hebben aangegeven dat ze een eigen winning hebben, ook controles uitgevoerd bij bedrijven die niet gereageerd hebben op de brief van de VI of die hadden aangegeven dat ze geen eigen winning hebben.

In 2005 heeft de VI bovendien –in het kader van nazorg legionellapreventie– bij 28 eigen winningen een hercontrole uitgevoerd. Deze bedrijven zijn eerder in de periode 2002 – 2004 bezocht en door de VI schriftelijk gewezen op de risico's met betrekking tot legionellabesmetting van het leidingwater. Door een extern laboratorium (Bureau Biobeheer te Rotterdam) zijn bij 18 van deze eigen winningen in opdracht van de VI watermonsters (warm- en koudwater) genomen voor onderzoek op legionellabacteriën.

5.3 Handhavingsresultaten

In tabel 3 worden de resultaten van de handhavingsacties eigen winningen van de VI in 2004 en 2005 getalsmatig weergegeven. De resultaten van de bedrijfsbezoeken zijn altijd schriftelijk aan de eigenaar van de inrichting medegedeeld en bij kernovertredingen is bestuursrechtelijk en/of strafrechtelijk opgetreden. Bij minder ernstige overtredingen hebben eigenaren van eigen winningen een waarschuwing gekregen.

In 2004 zijn bij 19% van de uitgevoerde inspecties overtredingen van het Waterleidingbesluit vastgesteld. Het gaat hierbij vooral over het niet uitvoeren van een door de VI goedgekeurd meetprogramma ter bewaking van de drinkwaterkwaliteit. Ook ten aanzien van legionellapreventie zijn veel tekortkomingen geconstateerd, maar in 2004 was hiervoor nog geen wetgeving van kracht (hoofdstuk IIIC Wlb is pas op 28 december 2004 in werking getreden) zodat de VI hierop niet kon handhaven. In voorkomende gevallen heeft de VI wel maatregelen ter preventie van legionellabesmetting geadviseerd. In 2005 werd het Waterleidingbesluit bij 45 % van de uitgevoerde inspecties overtreden. De stijging ten opzichte van 2004 wordt vooral veroorzaakt door een groot aantal overtredingen op het gebied van legionellapreventie, waarvoor in 2004 nog geen wettelijk kader voorhanden was. Het nalevingsniveau was in 2004 dus slechts ogenschijnlijk beter dan in 2005.

Foto 3. Een drinkwaterput direct naast de manegebak

Foto 4. Deze pompput is niet beschermd tegen invloeden van buitenaf

Ook is bij de inspecties van eigen winningen diverse keren geconstateerd dat besmettingen van het leidingwater met E.coli bacteriën niet zijn gemeld aan de VROM-Inspectie en dat niet adequaat is opgetreden door de eigenaar. De staat van onderhoud van drinkwaterputten blijkt regelmatig tekort te schieten, evenals de bescherming van de putten tegen invloeden van buitenaf (regenwater, ongedierte).

Tabel 3. Handavingscijfers 2004 en 2005

	2004 *		2005 **		Totaal	
Inspecties	88		99		187	
Overtredingen	17	19%	45	45%	63	34%
bestuursrechtelijke handhaving	14	16%	34	34%	48	26%
strafrechtelijke handhaving	11	12%	3	3%	14	7%

* exclusief legionellacontroles i.v.m. ontbreken wettelijk kader

** inclusief legionellacontroles

In 2005 is het aantal processen-verbaal (strafrechtelijke handhaving) aanmerkelijk lager dan in 2004, vanwege het feit dat de strafbaarheid van het niet hebben van een goedgekeurd meetprogramma ter discussie is komen te staan vanwege verjaring.

5.4 Analyseresultaten drinkwatermonsters RIVM

Naast de beoordeling van de analyseresultaten, die voortkomen uit de meetprogramma's die de eigenaren van eigen winningen hebben laten uitvoeren, heeft de VI opdracht gegeven aan het RIVM om als onafhankelijk laboratorium bij een aantal eigen winningen drinkwatermonsters te nemen. RIVM heeft

monsters geanalyseerd op ruim 20 parameters en constateerde in meer dan de helft van de monsters een normoverschrijding. Het aantal monsters en normoverschrijdingen per jaar is weergegeven in tabel 4.

Tabel 4. Drinkwateronderzoek RIVM

	2004		2005		Totaal	
drinkwatermonsters RIVM	22		11		33	
normoverschrijdingen drinkwater totaal	13	59%	6	54%	19	58%
overschrijdingen met gezondheidsrisico	3	14%	4	36%	7	21%

Van de onderzochte parameters kunnen bacteriën van de coligroep, E.coli, Enterococcen en nitraat directe gezondheidsrisico's met zich meebrengen voor de consument. Daarom zijn deze apart in tabel 4 weergegeven.

In paragraaf 5.4.1 en 5.4.2 zijn per jaar de onderzoeksresultaten weergegeven.

5.4.1 Kwaliteitsonderzoek eigen winningen in 2004

In totaal zijn 22 monsters geanalyseerd op een selectie van wettelijke parameters. Voor een toelichting op de onderzochte parameters en de daarvoor geldende normen krachtens het Waterleidingbesluit wordt verwezen naar bijlage 9.4.

Bacteriologisch onderzoek

Bij twee winningen werd de norm voor bacteriën van de coligroep (een indicatorparameter uit tabel III van het Waterleidingbesluit) overschreden. In beide gevallen is direct een herhalingsmonster genomen, waarin deze bacteriën opnieuw zijn aangetoond. De VROM-Inspectie heeft contact met de eigenaren opgenomen en erop toegezien dat onmiddellijk maatregelen werden genomen om de besmetting te beëindigen. Er hebben zich geen normoverschrijdingen voorgedaan voor (de meer risicovolle) microbiologische parameters uit tabel I (E.coli en Enterococcen) van het Waterleidingbesluit.

Anorganische parameters

Er zijn enkele normoverschrijdingen voor anorganische parameters vastgesteld, met name voor de indicatorparameters uit tabel III van het Waterleidingbesluit. Het betrof hoge waarden voor ammonium, ijzer en mangaan.

De norm voor nitraat uit tabel II van het Waterleidingbesluit (die gebaseerd is op gezondheidkundige gronden) is éénmaal overschreden. Het drinkwater op de betreffende locatie is daarom niet geschikt als drinkwater. De levering uit eigen bron is hier op bevel van de VI gestopt.

Bestrijdingsmiddelen

Op drie locaties zijn bestrijdingsmiddelen aangetoond. Op twee van deze locaties zijn twee bestrijdingsmiddelen aangetroffen boven de detectiegrens en op de derde locatie één. De detectiegrens voor bestrijdingsmiddelen is 0,01 µg/l, de norm is gesteld op 0,1 µg/l. Dit is een zogenaamde voorzorgsnorm, de hoogte ervan is niet gebaseerd op gezondheidkundige maar ethische overwegingen. In één monster is een lichte normoverschrijding (0,11 µg/l) voor het bestrijdingsmiddel MCPP vastgesteld. De VI heeft de betreffende eigenaar opgedragen nader onderzoek uit te voeren.

Beneden de norm voor bestrijdingsmiddelen zijn aangetroffen het bestrijdingsmiddel bentazon en de metaboliet (afbraakproduct) BAM.

5.4.2 Kwaliteitsonderzoek eigen winningen in 2005

In totaal zijn 11 monsters geanalyseerd op een selectie van wettelijke parameters. In 2005 is geen onderzoek gedaan op de aanwezigheid van de bacterie E.coli O 157 en op het gehalte aan bestrijdingsmiddelen in het drinkwater. Voor een toelichting op de (niet) onderzochte parameters en de daarvoor geldende normen krachtens het Waterleidingbesluit wordt verwezen naar bijlage 9.4.

Bacteriologisch onderzoek

In 2005 zijn op twee locaties bacteriën van de coligroep aangetoond. Ook de herhalingsmonsters bleken deze bacteriën te bevatten. De VROM-Inspectie heeft onmiddellijk contact met de eigenaren opgenomen om maatregelen te treffen. Op één van deze twee locaties is de eigen winning gesloten, op de andere locatie wordt het drinkwater inmiddels van het openbare net betrokken. Bij de gesloten eigen winning werden, behalve bacteriën van de coligroep, ook hoge aantallen E.coli en Enterococcen aangetoond.

Anorganische parameters

Normoverschrijdingen voor anorganische parameters zijn opgetreden, met name voor de indicatorparameters ammonium en mangaan uit Tabel III van het Waterleidingbesluit.

De normen voor nitriet en nitraat uit Tabel II van het Waterleidingbesluit (gebaseerd op gezondheidskundige gronden) zijn respectievelijk 1 keer en 3 keer overschreden.

Het drinkwater op de betreffende locaties is daarom niet geschikt als drinkwater. De levering uit eigen bron was hier op 2 locaties al gestaakt vanwege de bacteriologische besmetting en op de derde locatie werd het water alleen voor de wasmachine gebruikt..

5.5 Analyseresultaten Legionella 2005

Het bureau Biobeheer heeft (in 2005) bij 18 eigen winningen legionellabepalingen uitgevoerd, waarbij op elke locatie 2 monsters zijn genomen, namelijk van het koud water en van het warm- of mengwater.

In totaal betrof het 36 monsters. Van deze monsters bleken er 4 (11%) op in totaal 3 verschillende locaties de norm van 100 kolonievormende eenheden per liter (kve/l) bleek te overschrijden.

Tabel 5. Legionella onderzoek

	2005	
legionellamonsters	36	
legionellabesmetting	4	11%

Het aantal legionellabacteriën op de besmette locaties varieerde van 250 tot 950 kve/l en het serotype was in alle gevallen Legionella non-pneumophila.

De VI heeft de betreffende eigenaren onmiddellijk geïnformeerd over de legionellabesmettingen en erop toegezien dat desinfectiemaatregelen werden getroffen.

6 Conclusies

Inventarisatie

Uit dit onderzoek blijkt dat de inventarisatie van eigen winningen in Nederland grotendeels is afgerond. Slechts incidenteel wordt nog een nieuwe eigen winning gemeld aan de VI. Enkele tientallen eigenaren van eigen winningen hebben, vanwege de hoge kosten van het verplichte meetprogramma, besloten om over te stappen op drinkwater van het waterleidingbedrijf.

Naar verwachting zal het totaal aantal eigen winningen niet groter worden dan 250.

Handhavingsresultaten

In veel gevallen blijken eigenaren van eigen winningen het Waterleidingbesluit niet na te leven (in 2005 was het aantal overtredingen 45%, het nalevingsniveau was derhalve $100 - 45 = 55$ %). Het gaat hierbij om kernovertredingen, zoals het ontbreken of niet uitvoeren van een goedgekeurd meetprogramma of het niet voldoen aan de voorschriften voor legionellapreventie.

Ook blijkt uit de resultaten van de meetprogramma's dat normoverschrijdingen niet altijd worden gemeld aan de VROM-Inspectie en dat niet steeds adequaat wordt opgetreden door de eigenaar.

Kwaliteitsonderzoek door RIVM

Het RIVM heeft van 33 eigen winningen de kwaliteit van het geleverde drinkwater onderzocht. In 19 gevallen, ofwel 58%, bleek dat voor 1 of meer parameters de drinkwaternormen uit het Waterleidingbesluit werden overschreden. In totaal was bij 7 (21%) van de winningen sprake van normoverschrijding met gezondheidsrisico.

Legionella onderzoek 2005

In 2005 zijn ook bij 18 eigen winningen drinkwatermonsters onderzocht op de aanwezigheid van legionellabacteriën. Hierbij is gebleken dat 11% van de monsters (4 monsters op 3 locaties) besmet was met Legionella.

Optreden VROM-Inspectie

In alle gevallen dat sprake was van overtreding van het Waterleidingbesluit, heeft de VI erop toegezien dat de overtreding werd beëindigd. Hiertoe heeft de VI gebruik gemaakt van zowel bestuursrechtelijke (dwangsomprocedure, bij 26 % van de inspecties) als strafrechtelijke (proces-verbaal, bij 7,4 % van de inspecties) instrumenten.

7 Aanbevelingen

In dit hoofdstuk zijn aanbevelingen gedaan, die zijn gebaseerd op de nalevings situatie van 2005, omdat deze gegevens het meest recent zijn en omdat in 2005 ook is gecontroleerd op legionellapreventie.

Gezondheid

Aangezien is gebleken dat in 2005 bij 36 % van de gecontroleerde eigen winningen sprake was van gezondheidsrisico's als gevolg van de drinkwaterkwaliteit en 11 % van de legionellamonsters besmet was, dient de waterkwaliteit beter te worden gewaarborgd. Dit leidt tot de aanbeveling aan de VI om –totdat sprake is van een adequaat nalevingsniveau– intensief te blijven controleren op de uitvoering van de wettelijk verplichte meetprogramma's en het adequaat reageren op normoverschrijdingen door de eigenaren van eigen winningen.

Naleefgedrag

Het naleefgedrag van eigenaren van eigen winningen ten aanzien van het Waterleidingbesluit dient nog aanzienlijk te worden verbeterd. In 2005 was het nalevingsniveau 55 %; in de komende jaren wordt gestreefd naar nalevingspercentages van 70 % in 2006, 80 % in 2007 en 90 % in 2008. Hiertoe dient de VI meer te doen aan de bewustwording van de doelgroep. Dit kan door middel van voorlichting aan brancheorganisaties en direct mailing aan alle bij de VI bekende eigenaren van eigen winningen. In deze voorlichting dient informatie te worden gegeven over de wettelijke verplichtingen, het belang van een goede naleving voor de gebruiker van de eigen winning en de wijze van handhaving door de VROM-Inspectie, inclusief de mogelijke sancties.

Samenwerking met andere handhavingsinstanties

Het verdient aanbeveling dat de VI intensiever gaat samenwerken met onder meer de inspectiediensten van waterleidingbedrijven en de Voedsel- en Warenautoriteit om eventuele nog niet bij de VI bekende eigen winningen te controleren. Deze samenwerking kan bestaan uit het gezamenlijk controleren, maar vooral ook uit het gebruik maken van elkaars gegevens en het zo mogelijk van elkaar overnemen van werkzaamheden, zodat de toezichtslast voor de ondernemers wordt verminderd. Daarnaast is het van belang dat genoemde handhavingsinstanties hun activiteiten coördineren, zodat de eisen die worden gesteld aan meetprogramma's onderling worden afgestemd en dat bedrijven niet in een korte periode door meerdere instanties bezocht worden voor een controle op de drinkwatervoorziening.

8 Referenties

1. VROM-Inspectie, **Eigen winningen leidingwater**, rapport januari 2003, distr.nr. 3154, tevens te downloaden via internet www.vrom.nl
2. VROM-Inspectie, **VROM-Inspectie controleert eigen winningen**, informatieblad augustus 2004, distr.nr. 4153, tevens te downloaden via internet www.vrom.nl
3. Ministerie van VROM, **Modelmeetprogramma's voor eigenaren van collectieve watervoorzieningen en grote collectieve leidingnetten**, informatieblad maart 2004, distr.nr. 4022, tevens te downloaden via internet www.vrom.nl
4. Ministerie van VROM, **het nieuwe Waterleidingbesluit, gevolgen voor eigenaren van collectieve leidingwaterinstallaties**, informatieblad 2001, distr.nr. 4022, tevens te downloaden via internet www.vrom.nl
5. VROM-Inspectie, **Formulier Melding normoverschrijding eigen winning leidingwater**, te downloaden via internet www.vrom.nl
6. Ministerie van VROM, **Legionellapreventie in leidingwater. Hoofdstuk IIIC van het Waterleidingbesluit**, informatieblad december 2004, distr. nr. 4234, tevens te downloaden via internet www.vrom.nl

9 Bijlagen

9.1 Bijlage 1: Brief aan SVR, januari 2004

Geachte heer/mevrouw,

Sinds februari 2001 is er een nieuw Waterleidingbesluit van kracht. Dit besluit heeft nu, behalve voor waterleidingbedrijven, ook gevolgen voor eigenaren van zelfstandige collectieve watervoorzieningen. Zelfstandige collectieve watervoorzieningen, die ook wel *eigen winningen* worden genoemd, zijn particuliere waterwinningen die leidingwater aan derden leveren ten behoeve van huishoudelijke toepassingen, zoals drinken, wassen en persoonlijke verzorging.

Om ervoor te zorgen dat de kwaliteit van het geleverde water gewaarborgd is, moeten eigenaren van eigen winningen een meetprogramma uitvoeren dat door de VROM-Inspectie is goedgekeurd. De VROM-Inspectie heeft in 2002 een eerste inventariserend onderzoek uitgevoerd om de eigen winningen in Nederland in kaart te brengen. Daaruit bleek onder meer dat ook op campings eigen winningen regelmatig voorkomen (het rapport van dit onderzoek is te vinden op internet www.vrom.nl). Om na te gaan of ook binnen de SVR sprake is van eigen winningen van leidingwater, zend ik u deze brief. Hierover is vooraf overleg gevoerd met het bestuur van de Stichting SVR.

Via het bijgevoegd **antwoordformulier** zou ik van u graag inlichtingen ontvangen over de aanwezigheid van een eventuele eigen winning. Ik verzoek u dit formulier **binnen twee weken** na ontvangst van deze brief in te vullen en in bijgaande antwoordenvolp terug te zenden of te faxen (040 - 265 30 30) naar de VROM-Inspectie Regio Zuid. Ik wijs u erop dat de door u verstrekte gegevens uitsluitend zullen worden gebruikt voor het onderzoek naar eigen winningen en niet aan anderen ter beschikking zullen worden gesteld.

Als bijlage treft u tevens een informatieblad aan over het nieuwe Waterleidingbesluit.

Voor verdere inlichtingen kunt u zo nodig contact opnemen met de heer F. Swinkels van mijn dienst, telefoon 040-2652911.

Hoogachtend,
de regionaal inspecteur VROM-Inspectie Regio Zuid,

drs. J.C. van Scherpenzeel

Antwoordformulier

Algemeen

Naam SVR-camping:
Adres:
.....
Eigenaar :
Exploitant :
Tel:
E-mail :

Eigen winning

	Ja	Nee
Heeft u een eigen grondwateronttrekking? (Indien nee, dan is het niet nodig de volgende vragen te beantwoorden)	☐	☐
Voor welke doeleinden gebruikt u dit water?		
Drinkwater	☐	☐
Douches	☐	☐
Toiletten	☐	☐
Beregening	☐	☐
Proceswater	☐	☐
Overig, nl.	☐	☐
Wordt het water ter beschikking gesteld aan derden (gasten, werknemers)?	☐	☐
Wordt de kwaliteit van het water al door een laboratorium geanalyseerd?	☐	☐

**Dit antwoordformulier svp binnen twee weken in bijgaande envelop terugzenden naar de VROM-Inspectie Regio Zuid, t.a.v. de heer F. Swinkels.
U kunt dit formulier ook per fax verzenden, faxnummer 040 – 265 30 30**

9.2 Bijlage 2: Brief aan VEKABO, april 2005

Geachte heer, mevrouw,

Sinds februari 2001 is er een nieuw Waterleidingbesluit van kracht. Dit besluit heeft onder meer gevolgen voor eigenaren van zelfstandige collectieve watervoorzieningen.

Zelfstandige collectieve watervoorzieningen, die ook wel **eigen winningen** worden genoemd, zijn particuliere waterwinningen waarmee leidingwater aan derden wordt geleverd ten behoeve van huishoudelijke toepassingen, zoals drinken, wassen en persoonlijke verzorging.

Om ervoor te zorgen dat de kwaliteit van het geleverde water is gewaarborgd, moeten eigenaren van eigen winningen een meetprogramma uitvoeren dat door de VROM-Inspectie is goedgekeurd.

Sinds 2002 zijn via onderzoek door de VROM-Inspectie reeds enkele honderden eigen winningen in Nederland in kaart gebracht. Uit dit onderzoek bleek onder meer dat ook op campings eigen winningen regelmatig voorkomen.

Om na te gaan of ook binnen de VEKABO-bedrijven sprake is van eigen winningen van leidingwater ontvangt u, in overleg met uw voorzitter, deze brief.

Via het bijgevoegd **antwoordformulier** zou ik graag van u inlichtingen ontvangen over de aanwezigheid van een eventuele eigen winning. Dit formulier ontvang ik graag **binnen twee weken** na ontvangst van deze brief ingevuld retour per post of per fax (040-2653030).

Ik wijs u erop dat de door u verstrekte gegevens uitsluitend zullen worden gebruikt voor het onderzoek naar eigen winningen en niet aan anderen ter beschikking zullen worden gesteld.

Naast het verzoek om inlichtingen over de aanwezigheid van een eigen winning, geef ik u met deze brief ook informatie over de **wettelijk verplichte maatregelen ter preventie van legionellabacteriën** in leidingwater.

Op 28 december 2004 is namelijk Hoofdstuk IIIC van het Waterleidingbesluit in werking getreden. Op grond hiervan zijn **alle** eigenaren van collectieve leidingwaterinstallaties bij onder meer gebouwen met een logiesfunctie en kampeerterreinen verplicht om een **risicoanalyse** en zo nodig een **beheersplan** op te stellen ter preventie van legionellabesmetting.

Tevens moeten **twee maal per jaar watermonsters** worden genomen. Deze worden geanalyseerd op de aanwezigheid van legionellabacteriën. Alle genomen maatregelen moeten worden vastgelegd in een **logboek**.

Indien voor uw bedrijf nog geen risicoanalyse is uitgevoerd, dient u hiertoe onmiddellijk over te gaan. De controle op de naleving van Hoofdstuk IIIC van het Waterleidingbesluit wordt in eerste instantie uitgevoerd door uw waterleidingbedrijf.

Meer informatie over eigen winningen van leidingwater kunt u vinden op www.vrom.nl, in het dossier drinkwater en over legionellapreventie in leidingwater, in het dossier Legionella. Ik wijs u in het bijzonder op een tweetal VROM-informatiebladen, die u op deze internetsite kunt vinden, namelijk:

- **Het nieuwe Waterleidingbesluit, gevolgen voor eigenaren van collectieve leidingwaterinstallaties** (nr. 15240 / 178)
- **Legionellapreventie in leidingwater, hoofdstuk IIIC van het Waterleidingbesluit** (nr. 4234 / december 2004)

U kunt deze informatiebladen ook bestellen via Postbus 51, telefoon 0800 – 8051 (gratis).

Voor verdere inlichtingen kunt u zo nodig contact opnemen met de heer F. Swinkels van mijn Inspectie, telefoon 040-2652911.

Graag zie ik uw reactie binnen twee weken tegemoet.

Hoogachtend,
de inspecteur,

drs. J.C. van Scherpenzeel

Antwoordformulier

Algemeen

Naam VeKaBO-camping:
Adres:
Postcode en woonplaats:
Eigenaar :
Exploitant :
Telefoonnummer:
E-mailadres :

Eigen winning

	Ja	Nee
Heeft u een eigen grondwateronttrekking? (Indien nee, dan is het niet nodig de volgende vragen te beantwoorden)	☐	☐
Voor welke doeleinden gebruikt u dit water?		
Drinkwater	☐	☐
Douches	☐	☐
Toiletten	☐	☐
Beregening	☐	☐
Proceswater	☐	☐
Overig, nl.	☐	☐
Wordt het water ter beschikking gesteld aan derden (gasten, werknemers)?	☐	☐
Wordt de kwaliteit van het water al door een laboratorium geanalyseerd?	☐	☐

Dit antwoordformulier graag binnen twee weken retourneren aan VROM-Inspectie Regio Zuid, t.a.v. Ingrid Bruinooge, Postbus 850 5600 AW EINDHOVEN.

U kunt dit formulier ook per fax verzenden, faxnummer 040 – 265 30 30

9.3 Bijlage 3: Brief aan alle eigenaren van eigen winningen, 15 april 2004

Geachte heer/mevrouw,

Sinds februari 2001 zijn de Waterleidingwet en het Waterleidingbesluit van toepassing op zelfstandige collectieve watervoorzieningen, ook wel eigen winningen genoemd. Eigenaren van eigen winningen, die leidingwater leveren aan derden (bijvoorbeeld campinggasten, patiënten of werknemers), zijn verplicht om een meetprogramma op te stellen en ter goedkeuring voor te leggen aan de VROM-Inspectie in hun regio. De VROM-Inspectie heeft in de afgelopen jaren door middel van een landelijk handhavingsonderzoek gecontroleerd of aan bovengenoemde verplichtingen is voldaan.

Het is mij bekend dat op uw bedrijf (leiding)water wordt gewonnen en dat u inmiddels beschikt over een meetprogramma.

Dit jaar zal de VROM-Inspectie de uitvoering en de resultaten van de meetprogramma's eigen winningen 2003 aan een nader onderzoek onderwerpen. De wetsartikelen waaraan ik mijn bevoegdheid ontleen om dit onderzoek uit te voeren, zijn vermeld in de bijlage van deze brief.

In de Waterleidingwet en het Waterleidingbesluit is vastgelegd dat de eigenaar van een eigen winning, waarmee leidingwater aan derden ter beschikking wordt gesteld, de volgende verplichtingen heeft:

- het water dat aan derden wordt geleverd dient van een goede kwaliteit te zijn en moet voldoen aan de eisen, verwoord in bijlage A van het Waterleidingbesluit;
- de eigenaar beschikt over een door de Inspecteur goedgekeurd meetprogramma;
- de eigenaar is verantwoordelijk voor wateronderzoek conform dat meetprogramma;
- de eigenaar is verplicht informatie over de drinkwaterkwaliteit voor een ieder beschikbaar te stellen en jaarlijks vóór 1 april een overzicht van de waterkwaliteit van het voorgaande jaar ter inzage te leggen.
- bij normoverschrijdingen onderzoekt de eigenaar wat de oorzaak daarvan is en welke nadelige gevolgen er voor de gezondheid van de gebruikers kan ontstaan; voorts draagt hij zorg voor een spoedig herstel van de waterkwaliteit;
- de eigenaar meldt de geconstateerde normoverschrijding zo snel mogelijk bij de VROM-Inspectie.

Bij normoverschrijding van de waterkwaliteit dient de eigenaar van de winning dit bij de VROM-Inspectie te melden. Tot op heden heb ik van uw eigen winning geen melding van een normoverschrijding ontvangen. Dit kan betekenen dat het door u gewonnen water steeds aan de kwaliteitseisen van het Waterleidingbesluit heeft voldaan, of dat u geen uitvoering aan uw meldingsplicht heeft gegeven.

Mocht uit de resultaten van uw meetprogramma leidingwater-2003 of -2004 blijken dat er inderdaad sprake is (geweest) van een normoverschrijding⁶, dan dient u dit alsnog – binnen 4 weken na verzenddatum van deze brief – te melden aan de VROM-Inspectie in uw regio. U kunt bij uw melding gebruik maken van bijgaand formulier "melding normoverschrijding eigen winning leidingwater".

Het is mogelijk om dit formulier van de VROM-internetsite www.vrom.nl te downloaden, zodat u via e-mail een normoverschrijding kunt melden.

⁶ Laboratoria, die volgens de norm ISO 17025 geaccrediteerd zijn, vermelden altijd bij de analyseresultaten of voldaan is aan de normen van het Waterleidingbesluit. Het is aan te bevelen om met het laboratorium afspraken te maken over advisering inzake te nemen maatregelen in geval van normoverschrijding.

Te uwer informatie vermeld ik nog dat de VROM-Inspectie na het verstrijken van bovengenoemde termijn handhavend zal optreden (opmaken proces verbaal), wanneer bij controle blijkt dat er sprake is of geweest is van ernstige normoverschrijdingen die niet aan de Inspectie zijn gemeld.

Hoogachtend,
de regionaal inspecteur VROM-Inspectie Regio

Bijlage **Wettelijke Bepalingen**

Onderstaande artikelen uit de Waterleidingwet en het Waterleidingbesluit zijn van toepassing.

- Artikel 4b Waterleidingwet
Met het toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens dit hoofdstuk is belast de Inspecteur.
- Artikel 5, eerste lid, Waterleidingwet
De eigenaar van een waterleidingbedrijf is verplicht:
 - a. *op schriftelijk verzoek van de Inspecteur binnen de bij dat verzoek gestelde termijn de in het belang van de volksgezondheid gevraagde inlichtingen te verstrekken;*
 - b. *medewerking te verlenen ten behoeve van een door de Inspecteur in het belang van de volksgezondheid in zijn bedrijf in te stellen onderzoek.*

[noot: artikel 15a Waterleidingwet stelt de eigenaar van een eigen winning gelijk aan de eigenaar van een waterleidingbedrijf.]
- Artikel 4, eerste lid, Waterleidingbesluit
Leidingwater dat de eigenaar aan derden ter beschikking stelt, bevat geen micro-organismen, parasieten of stoffen in aantallen per volume-eenheid of concentraties die nadelige gevolgen voor de volksgezondheid kunnen hebben.
- Artikel 4, tweede lid, Waterleidingbesluit
Leidingwater voldoet op het punt waar het binnen een gebouw of perceel aan de tappunten ter beschikking komt, aan de tabellen I, II en III, opgenomen in bijlage A.
- Artikel 4, derde lid, Waterleidingbesluit
Indien leidingwater niet voldoet aan het eerste lid of aan de in het tweede lid genoemde tabellen I en II is de eigenaar verplicht:
 - a. *terstond onderzoek te doen naar de oorzaak en de mogelijke nadelige gevolgen daarvan voor de volksgezondheid,*
 - b. *zo spoedig mogelijk herstelmaatregelen in het belang van de volksgezondheid te nemen waardoor het leidingwater voldoet aan het eerste lid en de genoemde tabellen I en II en*
 - c. *terstond de toezichthouder te informeren over het niet voldoen aan het eerste lid of aan de in het tweede lid genoemde tabellen I en II en over de wijze waarop uitvoering wordt gegeven aan het bepaalde onder a en b.*
- Artikel 4, vijfde lid, Waterleidingbesluit
In gevallen als bedoeld in het derde lid informeert de eigenaar terstond de verbruikers over de normoverschrijding en adviseert hij hen omtrent de maatregelen die zij kunnen nemen om nadelige gevolgen voor de gezondheid te voorkomen.
- Artikel 4b, eerste lid, Waterleidingbesluit
Indien niet wordt voldaan aan tabel III, opgenomen in bijlage A, informeert de eigenaar terstond de toezichthouder, verricht hij terstond onderzoek naar de oorzaak en de mogelijke nadelige gevolgen voor de volksgezondheid en neemt hij de in het belang van de volksgezondheid noodzakelijke en passende maatregelen.

- Artikel 4b, tweede lid, Waterleidingbesluit
In gevallen als bedoeld in het eerste lid informeert de eigenaar de verbruikers over de normoverschrijding en adviseert hij hen omtrent de maatregelen die zij kunnen nemen om nadelige gevolgen voor de gezondheid te voorkomen, tenzij de toezichthouder van oordeel is dat de normoverschrijding geen nadelige gevolgen heeft voor de gezondheid en het welzijn van de verbruikers en voor aan de verbruikers toebehorende goederen.
- Artikel 25, eerste lid, Waterleidingbesluit
Gegevens als bedoeld in de artikelen 6, 6a, 11 en 17a zijn uiterlijk vier weken nadat deze bij de eigenaar of de eigenaar van een collectief leidingnet bekend zijn geworden voor een ieder toegankelijk.
- Artikel 25, tweede lid, Waterleidingbesluit
De eigenaar of de eigenaar van een collectief leidingnet, die op grond van artikel 6 verplicht is tot het opstellen van een meetprogramma, stelt jaarlijks voor 1 april een overzicht op van de kwaliteit van het door hem geleverde leidingwater in het voorgaande kalenderjaar. Dit overzicht is openbaar en ligt ter inzage op een voor een ieder toegankelijke plaats. Het eerste overzicht stelt hij op voor 1 april 2003.

Bijlage

Melding Normoverschrijding eigen winning leidingwater

1.	VROM-Inspectie te:
2.	Eigenaar eigen winning: Adres: Postcode + plaats:
3.	Datum normoverschrijding: (datum analyserapport laboratorium)
4.	Datum herstel normale situatie:
5.	Parameters (stoffen), waarvan de norm is overschreden + gemeten concentraties: Parameter Concentratie Norm Waterleidingbesluit 1 2 3 4 5
6.	Oorzaak normoverschrijding:
7.	Op welke wijze is de normoverschrijding ongedaan gemaakt:
8.	Zijn de gebruikers geïnformeerd over de normoverschrijding? Ja ☐ nee ☐
9.	Zo ja, hoe en welk advies is gegeven?
10.	Opmerkingen:
11.	Ondertekening Datum : Opgemaakt door :

Dit formulier z.s.m. zenden aan de VROM-Inspectie (VI) in uw regio, per post, fax of e-mail:

Provincies	VI-regio	Adres	Telefoon	Faxnr.	e-mail adres
Groningen, Friesland, Drenthe	VI-Noord	Postbus 30020 9700 RM Groningen	050-5992700	050-5992699	vin@minvrom.nl
Noord-Holland, Utrecht, Flevoland	VI-NW	Postbus 1006 2001 BA Haarlem	023-5150700	023-5150777	postbus.vinw@minvrom.nl
Zuid-Holland, Zeeland	VI-ZW	Postbus 29036 3001 GA Rotterdam	010-2244444	010-2244485	meldingen.vizw@minvrom.nl
Gelderland, Overijssel	VI-Oost	Postbus 136 6800 AC Arnhem	026-3528400	026-3528455	vio.postbus@minvrom.nl
Noord-Brabant, Limburg	VI-Zuid	Postbus 850 5600 AW Eindhoven	040-2652911	040-2653030	viz.postbus@minvrom.nl

9.4 Bijlage 4: Kwaliteitsonderzoek eigen winningen RIVM

De monsters zijn onderzocht op de volgende parameters:

<u>Microbiologie</u>	<u>norm WLB 2001</u>
• E. coli	afwezig in 100 ml
• Bacteriën van de coligroep	afwezig in 100 ml
• Intestinale Enterococcen	afwezig in 100 ml
• E. coli O157	afwezig in 100 ml

Uitgezonderd E. coli O157 maken de parameters deel uit van het verplichte meetprogramma van het Waterleidingbesluit 2001. E. coli O157 is toegevoegd op initiatief van het RIVM omdat een mogelijke relatie is te leggen tussen ondiepe en of minder goed beschermde winningen in het landelijk gebied en de aanwezigheid van de bacteriën. De E.coli O157 is een serotype van de E.coli familie die ziekteverwekkende eigenschappen heeft. Een infectie met dit type kan a-symptomatisch verlopen maar ook gepaard gaan met milde tot extreem bloederige diarree. Mogelijke gevolgen hiervan kunnen zijn tijdelijke of onherstelbare nierschade. Risicogroepen zijn kinderen jonger dan vijf jaar en ouderen. Runderen (melkvee) zijn de voornaamste bronnen van deze bacterie. Als er dieren in de omgeving van waterputten rondlopen is er een kans dat de waterputten besmet worden bijvoorbeeld bij regenval. De bescherming van de waterput speelt hierbij een belangrijke rol. Drinkwaterzuiveringen die in staat zijn niet-pathogene E.coli-stammen te verwijderen voldoen meestal ook voor de verwijdering van de pathogene E.coli.

In 2005 is geen analyse meer op E. coli O157 uitgevoerd vanwege aangescherpte veiligheidseisen bij de analyse op het laboratorium.

De norm voor de microbiologische parameters gesteld in het Waterleidingbesluit is afwezig in 100 ml.

Algemene parameters

Zuurgraad	7,0 - 9,5
Temperatuur	25 °C
Kleur	kleurloos
Smaak en geur	afwezig

Anorganische parameters

	<u>norm WLB 2001</u>
Chloride	150 mg/l
Calcium	maakt deel uit van 'hardheid'
Magnesium	maakt deel uit van 'hardheid'
Dissolved Organic Carbon	geen kwantitatieve norm
IJzer	200 µg/l
Mangaan	50 µg/l
Waterstofcarbonaat	niet < 60 mg/l
Ammonium	0,2 mg/l
Nitriet	0,1 mg/l
Nitraat	50 mg/l
Sulfaat	150 mg/l

Bestrijdingsmiddelen

De volgende bestrijdingsmiddelen zijn -alleen in 2004- geanalyseerd: 2,6 dichloorbenzamide (BAM), carbendazim, met amitron, isoproturon, chlorotoluron, metribuzin, chloridazon, diuron, lenacil, MCPA, MCPP en bentazon.

De norm in het WLB 2001 voor bestrijdingsmiddelen en humaan toxicologisch relevante metaboliëten is 0,1 µg/l.

De analyses zijn uitgevoerd volgens standaardmethoden volgens de kwaliteitscriteria in het Waterleidingbesluit 2001. De bestrijdingsmiddelen zijn geanalyseerd met een multimethode voor polaire middelen. De laboratoria bezitten een 'Sterlab' accreditatie voor de individuele parameters of voldoen aan de eisen die een "Sterlab" accreditatie stelt voor 'onderzoek en ontwikkeling' bijvoorbeeld voor de multimethode voor bestrijdingsmiddelen.

In 2005 zijn er geen bestrijdingsmiddelen geanalyseerd.